
KRÓNIKA

ELHUNYT

Dr. PENAVIN OLGA (1916–2001) október 25-én, 85 éves korában hunyt el, az újvidéki Bölcsészettudományi Kar Magyar Tanszékének nyugalmazott nyelvész-professzora, nyelvjárás- és néprajzkutató. Az elemi iskolát, a leánygimnáziumot és a Bölcsészettudományi Kar latin–magyar–olasz szakát szülővárosában, Debrecenben végezte. 1940-ben és 1941-ben Debrecenben tanított, majd 1941 és 1947 között Szabadkán, 1947-ben került Újvidékre, s 1957-ig a Tanárképző Főiskolán tanított. 1956-ban védte meg doktori értekezését Göttingenben. 1957-től 1984-ig, nyugdíjaztatásáig az újvidéki Bölcsészettudományi Karon tanított. Az első két évben a magyar nyelvi lektorátust vezette, majd a Magyar Tanszék megalapításától kezdve a nyelvészet különböző diszciplínáira oktatta az egyetemistákat, egy ideig leíró nyelvtant, nyelvtörténetet és nyelvjárást tanított, később a nyelvjárást és az általános nyelvészet professzora lett, majd a hetvenes évek elejétől az önálló tantárggyá vált modern nyelvészetet is ő tanította. Az új írást mindvégig fogékony volt, és mindig felzárkózott a nyelvudomány és a magyar nyelv-

vészet irányaihoz. A kutatómunkát 1948-ban kezdte meg, ebben az évben töltött először tíz napot három szlavóniai faluban (Kórógyon, Szentlászlón, Harasztiban) az újvidéki Tanárképző Főiskola hallgatóival. A falvak szőanyagát a *Szlavóniai (kórógyi) szótárban* dolgozta fel, amely a szlavóniai magyarság életformájának, nyelvi jelenségeinek ismerettára. A több évtizedes szlavóniai kutatásoknak más eredményei is vannak: *A nagycsaládszervezet Szlavóniában (Kórógyon)*, *a Szlavóniai hétköznapiok* c. könyvek. Hiedelmeket, ráolvasásokat, halotti búcsúztatásokat, imákat, koldusénekeket, proverbiumokat stb. Penavin Olga a valamikori Jugoszlávia egész területén gyűjtött, ezeket több folyóiratban publikálta. Sikeres volt a *Népi kalendárium* című könyve, melyben az évtizedekig gyűjtött népi meteorológiával kapcsolatos adatokat tette közzé. Gyűjtött meséket, balladákat, ezek több kötetet tesznek ki: *Jugoszláviai magyar népmesék; Szélerődög, Bácskai magyar népmesék; Kórógyi (szlavóniai) balladák, balladás történetek; Jugoszláviai magyar népmesék I–II.; A szépen zengő pelikánmadár, A jugoszláviai magyar diakrón népmese gyűjtemény I–II.* A jugoszláviai

magyar nyelvjárásokat (Muravidék, Baranya, Szerémség, Szlavónia, Bácska, Bánát, a székely falvak) tájnyelvi atlasz formájában szintén ő dolgozta fel. A földrajzinévkutatók is Penavin Olga nevéhez fűződnek. Sokrétű, gondos névtudományi kutató-feldolgozó munka folyt vezetésével, melynek eredményeit a 17 gyűjteményes kötet őrzi.

HEVÉR JÁNOS (1933–2001) október 22-én rövid betegség után, a Temerini Alkotóműhely és Képzőművészeti Tábor elnöke, a vajdasági képzőművészeti élet fáradhatatlan szervezője. 1973-ban kezdeményezte, majd elnöke a temerini Irodalmi Körnek, amely később Művelődési Kör néven vált ismétte mint a fiatal irodalmárok, képzőművészek és néprajzi gyűjtők alternatív iskolája, szellemi műhelye. 1976-ban megszervezte az első képzőművészeti tábor, s ebből önállósodott a TAKT, amely azóta is polgárok egyesületeként működik; az idén szervezték meg huszonhatodszor.

MEGJELENT

Szloboda János: *Hadak útján*, társadalmi-történelmi publicisztika. – Jugoszláviai Magyar Művelődési Társaság, Újvidék, 2001

Csuka Zoltán: *Egy égbolt alatt* (válogatott versek és műfordítások) – Érd, 2001

Molnár Tibor: *Az első világháború zentai áldozatai*. – Zentai Monográfia Füzetek, Dudás Gyula Múzeum- és Levéltárbarátok Köre, Zenta, 2001

Faragó Árpád: *Elfelejtett arcok, emberek*. Színész- és rendezőportrék. – Thurzó Lajos Közművelődési Központ, Zenta, 2001

Leksikon umetnika Vojvodine (Vajdasági művészek lexikona). – Vega media, Újvidék, 2001

Sto godina, sto pesnika – Vojvodina XX vek (Száz év, száz költő). Antológia. Milan Živanović szerkesztette. – Aurora Kiadó, Újvidék, 2001

Katolikus Kincses Kalendárium 2002 – Agapé Kiadó, Újvidék, 2001

Ádám István–Csorba Béla–Matuska Márton–Ternovác István: *A temerini razzija*. – A VMDP Történelmi Bizottsága, Temerin, 2001

DÍJAK

A 2001. évi irodalmi Nobel-díjat V. S. Naipaul trinidadi születésű író kapta.

SZENTELEKY KORNÉL IRODALMI DÍJ – A 2001. évi Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat Vukovics Géza kapta a Magyar Szó *Kilátó* című mellékletének megindításában játszott szerepéért és arculatának kialakításáért. Sokoldalú publicista, művelt esszéíró, irodalmi és gyorsfordító, körültekintő és avatott szerkesztő.

BAZSALIKOM MŰFORDÍTÓI DÍJ – A 2001. évi Bazsalikom Műfordítói Díjat Rajslj Emese kapta műfordítói munkásságáért. Mintegy tíz éve fordít szerbről, horvátról, macedónról és szlovénról széprózárt, esszét, publicisztikát, filozófiai tanulmányt, ritkábban verset. Fordításait a *Híd, Üzenet, BUKSZ, Élet és Irodalom, Magyar Narancs* stb. közölte.

SINKÓ ERVIN IRODALMI DÍJ – A 2001. évi Sinkó Ervin Irodalmi Díjat Raffai Juditnak ítélte a Csányi Erzsébet, Harkai Vass Éva és Hózsza Éva összetételű zsűri a díjazottnak a folklórirodalom terén végzett kutatásaiért és tudományos publikációiért. Terepi gyűjtése során a ludasi mesekincset tárta fel, dolgozta fel és publikálta a *Réz-*

monyos, valamint *A mesélő ember* című mesegyűjteményekben.

PRO URBE-DÍJ – A kanizsai községi képviselő-testület a 2001. évi Pro Urbe-díjat Papp Györgynek ítélte oda, melyet tudományos munkásságával és a szociográfia terén kifejtett munkájával érdemelt ki.

SZARVAS GÁBOR-EMLÉKÉREM – A 2001. évi Szarvas Gábor-emlékérmeket Hajnal Jenő, a zentai Thurzó Lajos Közművelődési Központ igazgatója vette át a magyar nyelv és kultúra ügyében kifejtett tevékenységéért.

RENDEZVÉNYEK

SZENTELEKY-NAPOK – Október 6-án és 7-én tartották meg Szivácson a Szenteleky-napokat. A műsort megelőzően az irodalombarátok Verbászon megkoszorúzták Szirmai Károly sírját. A Szenteleky-napok Molnár Imre grafikus tárlatának megnyitásával kezdődtek. A tanács díszülésén adták át a Szenteleky Kornél Irodalmi Díjat és a Bazsalikom Műfordítói Díjat. Előadást tartott Utasi Csaba és Hózsza Éva, majd az Újvidéki Színház Színes Szilánkok Diákszínpadának tagjai adták elő a *Mennék haza, de otthon vagyok* című versösszeállítását. Ezt követően került sor Szenteleky Kornél emléktáblájának és sírjának a megkoszorúzására.

SZARVAS GÁBOR NYELVMŰVELŐ NAPOK – Október 11–13-a között tartották meg Adán a Szarvas Gábor Nyelvművelő Napokat. A rendezvény során beszévdversenyt tartottak a középiskolások számára, és kihirdették a három kategóriában meghirdetett nyelvészeti pályázat eredményeit. Az első kategóriában az általános iskolás diákok Idegen szavak a környezetemben címmel pályázhattak. A díjazottak: 1. Hajdú Barbara (Kanizsa), 2. Gazdag Olga (Oromhegyes), 3. Atyimcsev

Lívia (Kanizsa). A második kategória témakörében Mikor magyarul, mikor idegen szóval? a középiskolások pályázhattak. A díjazottak: 1. Magyar József és Ubori Adrián közös dolgozata (Csóka), 2. Bicskei Emília és Tóth-Kása Krisztina (Zenta, Közgazdasági Középiskola), 3. Máriás Endre (Zenta, Gimnázium). Az egyetemisták és felnőttek kategóriájában Szloboda János (Zenta) és Mészáros Zoltán (Törökkanizsa) munkáját jutalmazta a zsűri. Este Zombori Ottó csillagász (Budapest) tartott előadást. A második napon került sor az általános iskolák hetedik osztályos tanulójának játékos nyelvi vetélkedőjére, amelyet Szűts László budapesti nyelvész vezetett. A díjazottak: 1. Komlós György (Ada I.), 2. Tóth Edina (Ada II.), 3. Csorba Rébeka (Temerin). Este irodalmi estet tartottak C. Tóth János közreműködésével. A zárónapon került sor Szarvas Gábor szobrának megkoszorúzására, és tudományos ülésre került sor, melynek témája: Az idegen nyelvi hatások a magyar nyelvben. Előadást tartott Balázs Géza, Büky László, Molnár Csikós László, Lánicz Irén, Minya Károly, Katona Edit, Koltói Ádám.

AZ OLVASÁS ÉVE A VAJDASÁGBAN – Magyarországi mintára október 22-én megkezdtek a Vajdaságban az Olvasás Éve akciót a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség, a Vajdasági Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete, a Forum Könyvkiadó, valamint Szabadka, Zenta és Újvidék polgármesteri hivatalának szervezésében. Az ünnepség három helyszínen (Szabadka, Zenta, Újvidék) zajlott, de a rendezvénysorozatot a következő év júliusáig tart. A vajdasági programokba bekapcsolódott a MultiCenter (számítógépekkel felszerelt, korszerű multimédiás tehergépkocsi, a Sulinetnek egyfajta mozgó változata) is, amin keresztül a diákok ismerkedhettek

a multimediális CD-ken összeállított iskolai tananyaggal. A rendezvényt egybekötött könyvvásárlási lehetőség és könyvkiállítás is volt – az akció lényege az olvasás megserkentetése! Az író-olvasó találkozók vendégei Magyarországról (Jókai Anna, Spiró György, Zalán Tibor és Janikovszky Éva) és a Vajdaságból (Németh István, Pap József, Beszedes István, Szabó Palócz Attila, Verebes Ernő), akikkel Bordás Győző és Gerold László beszélgetett.

MŰVÉSZETEK HÁZA – Október 20-án avatták fel Kanizsa új színházépületét, a Művészetek Házát. A műsorban fellépett a Branislav Aksin-kvartett, a kanizsai Tisza népitánc-együttes Paragi Zoltán (Szeged) szőlőtáncos vezetésével, Kovács Frigyes és Ivan Jagodić színművészek, Sava Babić író, műfordító, Dinnyés József és Hevesi Tamás előadóművészek (Budapest), bemutatták Kanizsa jelképéről, a tiszavirágról készült filmet, a Szabadkai Népszínház színpadra vitte Örkény István *Tótek* című művét.

TÓTH FERENC EMLÉKNAP – Október 20-án tartották Topolyán a Tóth Ferenc Emléknapot. A rendezvény keretében bemutatták a költő válogatott verseinek *Örvédelem* című kötetét. Délután szavalóversenyre került sor, melyet Tóth Ferenc költeményeire alapoztak.

ELSŐ MILLENNIUMI KÖNYVVÁSÁR – Október 23–29-e között szervezték meg az idei belgrádi könyvvásárt az eddigi megnevezéstől (46. Nemzetközi Könyvvásár kellett volna legyen) eltérően Első Millenniumi Könyvvásár néven. Az új szervező, a Szerbiai és Crna Gorai-i Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete új arcot is adott a rendezvénynek: valóságos könyvvárossá varázsolta a vásárt. A szerb irodalom nagyjairól elnevezett utcák könnyítettek meg a csarnokok közötti tájékozódást. A Forum két standon is szerepelt: a nem-

zeti kisebbségek és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületével közös kiállítási téren. Itt mutatták be Gerold László *Jugoszláviai magyar irodalmi lexikonát* és a szerzői hármasa, Várady Tibor, Bordás Bernadett és Gašo Knežević *Nemzetközi magánjog* című egyetemi tankönyvét. A magyarországi kiadók mintegy 300 címszóból álló válogatása mellett ott volt a Forum Könyvkiadó 27 új, azaz a tavalyi vásár óta megjelent könyveivel.

JUHÁSZ ERZSÉBET EMLÉKNAP – Október 27-én Topolyán tartották Juhász Erzsébet Emléknapot az írónő halálának harmadik évfordulója alkalmából. Megkoszorúzták a sírját, majd a Kodály Zoltán Magyar Művelődési Központban bemutatásra került posztumusz könyve, a *Határregény*. Együtt kiállították Csernik Emese munkáit is, előadást Hózsza Éva tartott, és részletek hangzottak el Toldi Évának és Faragó Kornéliának az említett könyvről szóló értékeléséből, illetve a *Híd* Juhász Erzsébet emlékszámából.

A MAGYAR TANSZÉK NAPJA – Október 26-án tartották meg Újvidéken a Magyar Tanszék napját. A rendezvényen Bányai János tanszékvezető megnyitóbeszédében visszaemlékezett az előző napon elhunyt Penavin Olga nyelvészre. Ezt követően Lánicz Irén is a Tanárnő érdemeit méltatta. Papp György Szavak – határok nélkül avagy Idegenszó-használatunk jelenlegi állásáról címmel tartotta meg egyetemi rendes tanári székfoglaló előadását. Gerold László Szelei István akadémikust, nyugalmazott egyetemi tanárt köszöntötte, Jankovics József, a Nemzetközi Magyar-ságtudományi Társaság főtársa pedig átadta Bori Imre akadémikusnak a Lotz János-emlékérmét. A közönség megtekinthette a Száz éve született Csuka Zoltán és Németh László című könyvkiállítást is, amelyet Csáky S. Piroska készített Ispánovicsné Csapó Julianna segítségével.

CSUKA ZOLTÁN-CENTENÁRIUM – November 5-én Csuka Zoltán költő, szerkesztő, műfordító születésének századik évfordulójára emlékeztek meg a Matica srpskában. E vajdasági jelességet Božidar Kovaček, a Matica srpska elnöke méltatta, majd Páll Sándor és Pastyk László szólt róla. Csuka Zoltán verseiből Neda Arnerić és Heinermann Péter olvasott fel. A megemlékezést a fordítási opusból készült alkalmi kiállítás tette teljessé.

NYELVÉSZETI NAPOK – November 14–15-én tartották meg a Magyar Tanszéken a Nyelvészeti Napokat, melyet Penavin Olga emléke jegyében szerveztek meg. Láncz Irén tanszékvezető-helyettes köszöntötte a jelenlevőket. Előadást tartott Bagi Ferenc, Balogh Lajos, Cseh Márta, Csorba Béla, Hovány Lajos, Káich Katalin, Katona Edit, Láncz Irén, Molnár Csikós László, Pásztor Kicsi Mária, Rajslí Ilona, Wacha Imre. Az előadásokat követő szünetben Csáky S. Piroška és Ispánovicsné Csapó Julianna által megrendezett A Tanárnő című emlékkiállítást tekinthették meg a jelenlevők. A tanácskozás második napján a tanszék hallgatói tartottak előadásokat, majd a folyamatban levő nyelvészeti kutatásokról hallhattak a résztvevők.

SZÍNHÁZ

A VAJDASÁGI MAGYAR SZÍNHÁZTARTÁS NAPJA – 1945. október 29-én tartották az első magyar nyelvű hivatásos színházi előadást a Szabadkai Magyar Népszínházban. Ennek emlékére október

29-ét a Vajdasági Magyar Színház Napjává nyilvánították, és minden évben megünneplik.

BEMUTATÓ – Az Újvidéki Színház Színes Szilánkok Diákszínpada *A bábuk lázadása* címmel bemutatta Miroslav Antić *Csillagfény-folyó* című mesejátékát (Fehér Ferenc fordításában), rendező Ábrahám Irén és Mirjana Drobac.

KIÁLLÍTÁS

NEMZETKÖZI GYERMEKRAJZKIÁLLÍTÁS – Október 18-án nyílt meg a szabadkai Bucka-Gányó galériában a III. Nemzetközi Gyermekrajz-kiállítás, amely a világ 28 országában készült alkotásokat mutatta be.

DOSITEJ OBRADOVIĆ-KIÁLLÍTÁS – Október 26-án nyitották meg a Vajdasági Múzeum nagytermében a Dositej Obradović halálának 190. évfordulójára, valamint a múzeum napja alkalmából megrendezett tárlatot. Mintegy 100 kiállítási tárgy került bemutatásra, közöttük fényképek, levelek, Obradović könyveinek első példányai. A kiállítás november 10-éig volt megtekinthető.

STEVEN LAZUKIĆ ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSA – November 5-én nyílt meg Stevan Lazukić *Kis fotótörténetek* című önálló fénykéпкиállítás az újvidéki Pašić utcában. 31 triptichont állított ki a művész, fő motívumai a vajdasági táj, a jellegzetes kapu, a víz, a gólyák.

SMIT Edit összeállítása

TÖLÜNK – RÓLUNK

TÖLÜNK

Bárka

Bányai János: Térpoétikai alapozás (Faragó Kornélia: Térirányok, távolságok), kritika – 2001. 5.

Gion Nándor: A kultúra jelzője, elbeszélés – 2001. 5.

Utasi Csilla: Babérkönyv (Tolnai Ottó: Balkáni babér), kritika – 2001. 5.

ÉS

Bozsik Péter: Szarajövő. Markulik Balázs plakátkiállításának megnyitászövege – 2001. okt. 12. (41. szám)

Bozsik Péter: A könyvárus, novella – 2001. okt. 19. (42. szám)

DrMáriás: Saját bombázó, esszé – 2001. okt. 26. (43. szám)

DrMáriás: 3 Táj Karma (feLugossy László, Wahorn András, efZámbó István: 3 Karma), kiállításkritika – 2001. nov. 9. (45. szám)

Thomka Beáta: Paradoxon, kép, történet (Franz Kafka: A nyolc oktávfüzet), kritika – 2001. okt. 12. (41. szám)

Eső

Nagy P. István: „Versidőnyi nemzedék” (Jónás Tamás: Bentlakás), kritika – 2001. 4.

Forrás

Bence Erika: Az eltűnt város regénye (Végel László: Peremvidéki élet), kritika – 2001. 10.

Dormán László fotói Németh Lászlóról – 2001. 11.

Fekete J. József: Veránkai töprengések, esszék – 2001. 11.

Gion Nándor: Aranyat talált, folytatásos regény II., III. rész – 2001. 10., 11.

Németh István: Az áldozat, esszénovella – 2001. 11.

Hitel

Vicei Károly: Bűnügyek a Délvidéken, próza – 2001. 10.

Irodalomtörténeti Közlemények

Gerold László: Enyedi Sándor: Tegnapelőttől tegnapig, kritika – 2001. 1–2.

Korunk

Bányai János és Bori Imre válasza A huszadik század legszebb magyar versei c. körkérdésre – 2001. 10.

Kritika

Balázs Attila: Pannon-csúcs, publicisztika – 2001. 11.

Tekintet

Gion Nándor: A magasugrás hegedűre, novella – 2001. 6.

Tiszatáj

Bozsik Péter: Balázs Attila: Egy történet története, paródia – 2001. 10.

Bozsik Péter: Zeke Gyula: Hímezőlesek, paródia – 2001. 10.

Léphaft Pál karikatúrái Esterházy Péterről, Határ Győzőről, Márai Sándorról, Weöres Sándorról – 2001. 10.

Papp p. Tibor: Odorics Ferenc–Pokol Béla: Vázlat a (szép)irodalom és a(z irodalom)tudomány professzionális intézményrendszereinek egybevetéséhez, paródia – 2001. 10.

Új Forrás

Ladik Katalin versei – 2001. 8. (október)

RÓLUNK

Alföld

Maksa Gyula: Nyelvek, világok, szövegek között (Bányai János: Mit viszünk magunkkal?), kritika – 2001. 10.

Bárka

Bányai János: Térpoétikai alapozás (Farragó Kornélia: Térirányok, távolságok), kritika – 2001. 5.

Utasi Csilla: Babérkönyv (Tolnai Ottó: Balkáni babér), kritika – 2001. 5.

Critikai Lapok

Zsámbori András: A főhős: Kreon (Szophoklész: Antigoné, Szabadkai Népszínház – Zsámbéki Nyári Színház), kritika – 2001. 10.

Ellenfény

Karsai György: Antigoné és Kreon halottai (Szophoklész: Antigoné, Szabadkai Népszínház – Zsámbéki Nyári Színház), kritika – 2001. 5.

Forrás

Bence Erika: Az eltűnt város regénye (Végel László: Peremvidéki élet), kritika – 2001. 10.

Irodalomtörténet

Fodor Péter: Pozsvai Györgyi: Vissza-néző tükörben, kritika – 2001. 3.

Kritika

Darvay Nagy Adrienne: Szophoklész: Antigoné (Szabadkai Népszínház – Zsámbéki Nyári Színház), kritika – 2001. 10.

Máthé Andrea: Meztelenül a történetben (Lovas Ildikó: Meztelenül a történetben), kritika – 2001. 11.

Színház

Sándor L. István: „Halállal vemhes szigorúság” (Szophoklész: Antigoné, Szabadkai Népszínház – Zsámbéki Nyári Színház), kritika – 2001. 10.

Új Forrás

Varga Mátyás: Én tudom szeretni az égboltot (Tolnai Ottó: Balkáni babér), esszé – 2001. 8. (október)

Villányi László: Egy másik könyv (Lovas Ildikó: Via del Corso), kritika – 2001. 8. (október)

Zsöllye

Deutsch Andor: Théba három kapuja (Szophoklész: Antigoné, Szabadkai Népszínház – Zsámbéki Nyári Színház), kritika – 2001. 6–9. (október)

Végvári Viktória: Bakancsos angyalok (Madách Imre: Az ember tragédiája, Újvidéki Színház, Színes Szilánkok Diákszínpad), kritika – 2001. 6–9. (október)

Zala Szilárd Zoltán: Macbethtét tétél (Shakespeare: Macbeth, Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka), kritika – 2001. 6–9. (október)